

in vrtni prsti vedno mnogo zdravju nevarnih bacilov, v gozdni prsti jih pa skoraj nič ni. Ker še v gozdni prsti stvari počasneje razkrojajo in torej oddajajo nanj ognjenčeve kisline in ker nima dosti duščevih snovij, se v njej ne morejo trohljivne gljivice tako hitro množiti, kakor v njivni prsti.

Pri nalezljivih boleznih se je jasno pokazalo, da so gozdne pokrajine mnogo zdravejše, nego druge. To se posebno opaža pri koleri, rumeni mrzlici in malariji. Pokazalo se je celo, da so bolezni jele pojemati, če se je dosti dreves zasadilo.

Zatorej je že iz zdravstvenih ozirrov treba gledati, da ohranimo naše gozde, ki so pa seveda tudi v gospodarskem oziru velike važnosti. Slovencem torej priporočamo, varujte svoje lepe gozde, ne uničujte jih.

Kmetijske raznoterosti.

Murni koristne živali. Vsem znani murni so jako koristne živali, ker pokončajo mnogo družih majhnih rastlinam škodljivih mrčesov. Murni sami pa rastlinam ne delajo nobene škode.

Varujte meso pred tobačnim dimom. Neki francoski zdravnik je skušal, kak upliv napravlja tobačni dim na meso. Preveril se je, da ga ostrupi. Podgane od tacega mesa pocrkajo, psi ga ne jedo drugače, da se jim pomeša mej drugo jed. V tem slučaju pa zbolé. Tobadni dim pa huje vpliva na kuhano ali pečeno meso, nego na sveže.

Kako popraviti zmrzla jabolka? Zmrzla jabolka složi v kako posodo in vlij nanje hladne vode, tako da so vse jabolka v vodi. Okrog jabolka se sedaj naredi ledena skorica. Potem vodo odlij, ledeno skorico z jabolka odrgni, obriši jih z suho obrisačo in deni v srednje gorko sobo, da se posuše. Taka jabolka so tako dobra, kakor bi ne bile zmrznila. Ravno tako tudi ravnaj z zmrzlimi hruškami.

Poučni in zabavni del.

Zemljepisni in narodopisni obrazi.

Nabral Fr. Jaroslav.

256.

Mirambo. Vojska. Poraz.

Glavni dogodek prvega pota Stanley-evega v Afriki je bilo odločno sodelovanje njegovo v vojski, ki so jo Arabci taborahski bili napovedali glasovitemu cesarju unjamuesijskemu Mirambu. Ali ta dogodek bi bil skoro pokazil uspeh njegove ekspedicije in ga stal tudi življenje.

Mirabo! To ime se razlega po Afriki kot bojna tromba. Kedar je izustiš, Arabec zadregeta v svojem šatoru, a črnc se strese od ponosa v svojej kolibi. Mirambo! Nam pa izivlje to ime celo vrsto velikih činov, mrzkih zločinov, v katerih odvažnost, razbor in lokavost sodelujejo z najgroznejšo okrutnostjo. Mirambo je bil s početka vodnik karavane, potem tat, razbojnik in naposled cesar. Vodil je jedno od onih velikih karavan robskih, katere Arabci pošiljajo po

dvakrat na leto na morsko obalo, da tje nosijo slonovo kost, katero zamenjujejo za evropsko robo. Ko se je nekega dne Mirambo vračal iz Zanzibara na čelu bogate karavane, šine mu misel v glavo, da si prisvoji dobra, ki jih je imel čuvati; ž njim so potegnili tudi nosači, in tako je postal načelnik tolovajske čete.

S početka je živel od tolovajstva, napadal je karavane in jih plenil. Ko so se mu privrženci namnožili, napadal je sosedne vasi, pustošil polje in poplenil vse, kar je dosegel. Ker je bil izredno prebrisan, znal je sukati svoja razbojstva in plenjenja tako, da so se vidile njegove napake kot prava osvajanja. Cela plemena so se podvrgla njegovemu zakonu, plačevala so mu danj, dajala so mu vojake, tako, da je naposled podjarmil celo zemljo Unjamuesi ter se dal proglasiti njenim cesarjem.

To cesarstvo se je pričelo 1870. l. Moč mladega cesarja je bila kmalu priznana od vseh okolnih vladarjev. Mirambo je koj tudi postavil temelj svoje prestolnici Thierra-Magazy. Tužna je povest tega mesta, ki v jeziku kinjamuesijskem znači „zemljo krvi.“ Pri poveda se, da je dal okrutni vladar zadušiti 12 žen in 12 mož in trupla pokopati pod glavna poslopja, dočim je tla novega mesta pokropil ž njihovo krvjo.

Čudno je urejeno to cesarstvo. V mirnem času vsak obdeluje svoje polje, hodi na lov, dela sploh, kar vé in zná in si služi vsakdanji kruh; sosed ne oškoduje sosedu. Kedar pa polje ne obrodi, kedar uime uničijo pridelke ter nastane pomanjkanje, takrat odgovarja Mirambo srdito svojim podanikom, kateri se pritožujejo, da nimajo kaj jesti. „Kaj! Ali so se moji pristaši pomehkužili? Kedaj ste slišali, da bi moral lakote umreti oni, ki zná nositi orožje? Vi nimate kaj jesti, pravite? Ali niso tu šume? Ali ne prehajajo karavane skoro vsak dan? Ako ste ljudje, dobili boste potrebnega živeža. Odidite!“

Tako ošteva Mirambo svoje ljudi, in to tudi izdâ. Nabere se koj cela četa in gré s puško na rami v šumo čakati karavane. Kedar so nosači utrujeni in stopajo raztreseni in v neredu, takrat jih napadejo prekrti neprijatelji, katerim velé Ruga-Ruga. Nekateri nosači padejo, ker jih je zadela krogla, nekateri pa v strahu pomečejo robo od sebe, da potem laglje bežé. Na ta način dobe Ruga-Ruge dovelj plena, od katerega gotov del nesó Mirambu.

Kedar pa je treba domačo zemljo braniti, ali novo osvojiti, ali se osvetiti komu, takrat pa skoči na noge celi narod. Motike in sekire se zamene s puškami, na glavo se nameče vojskin lišp, perjanice in bliščeče stvari. Mirambo je namreč vpeljal občno vojno dolžnost v svojih zemljah. Kdor se je hoče rešiti, mora storiti sijajen čin ali veliko uslugo državi. V teh dveh slučajih Mirambo dopušča hlabremu vojaku, da se oženi, oprostí ga vsake robote, in dajé mu zemlje in robov. Vojna se mu toraj nabira od